

11. Council of Europe Strategy on the Environment. Committee of Ministers of the Council of Europe. URL: <https://rm.coe.int/council-of-europe-strategy-on-the-environement-2025/1680b5d582> (дата звернення: 27.09.2025).

12. Action Plan related to the Council of Europe Strategy on the Environment. Committee of Ministers of the Council of Europe. URL: <https://rm.coe.int/action-plan-on-the-environemnt-may-2025/1680b5d5a1> (дата звернення: 27.09.2025).

**Михайліченко Т.О., к.ю.н., доц.,
старша наукова співробітниця,
Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності
ім. акад. В.В. Сташиса НАПрН України,
м. Харків**

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ В ЄС ТА НАСЛІДКИ ЇХ ДЛЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Євроінтеграція України є стратегічним напрямом розвитку нашої держави. Це означає потребу в модернізації та наблизенні українського законодавства до стандартів Європейського Союзу. Одним із аспектів цього процесу є адаптація кримінального законодавства України до європейських актів (директив, регламентів та ін.). Водночас сучасні проблеми в ЄС, такі як зростання транснаціональної злочинності, кіберзлочинів, нелегальної міграції, корупції, а так само нові виклики (російські акти агресії, провокації і навіть поширеність нових хвороб) демонструють необхідність уніфікації кримінально-правових підходів і зміцнення міжнародного співробітництва. Для України це означає не лише технічне наблизення законодавства до асquis ЄС, запровадження ефективних правозастосовних механізмів, які б забезпечували баланс між безпекою суспільства та захистом прав людини, але й робота на випередження. Це стосується зокрема сфери охорони здоров'я та кримінально-правових механізмів захисту суспільних відносин у сфері громадського здоров'я.

На жаль, добре відомими є поширення коронавірусної інфекції, яка постійно мутує, створюючи нові виклики як для європейських країн, так і для України. Окрім того, додатковим викликом для нашої держави стає стрімке поширення так званих «хвороб війни». Так приміром, у серпні 2025 р. було офіційно зареєстровано 591 новий випадок ВІЛ-інфекції, у 193 пацієнтів вперше діагностовано СНІД, 65 людей померли від хвороб, зумовлених СНІДом [1]. Додатково варто пам'ятати необхідність імплементації Конвенції, яка була розроблена на основі статті К.3 (2) (с) Договору про Європейський Союз про боротьбу з корупцією, до якої причетні посадові особи Європейських Співтовариств або посадові особи держав-членів Європейського Союзу, Рамкового рішення 2003/568/ІНА від 22.07.2003 про боротьбу з корупцією в приватному секторі, Рамкового рішення 2008/841/ІНА від 24.10.2008 щодо боротьби з організованою злочинністю, Директиви 2004/23/EU від 31.03.2004 про встановлення стандартів якості та безпеки для донорства, отримання, тестування, обробки, збереження, зберігання та розподілу людських тканин і клітин та ін. Окремим каменем спотикання постає проблема дієтичних (харчових) добавок, адже як вже нами зазначалося раніше, наше національне законодавство не відповідає низці європейських актів, зокрема, Директиві № 2001/83/ЕС Ради ЄС і Європейського Парламенту від 06.11.2001 р. про Кодекс Співтовариства стосовно лікарських засобів для використання людиною та Директиви 2002/46/ЄС Європейського Парламенту та Ради з гармонізації правових норм держав-членів стосовно біологічних добавок до їжі від 10.06.2002, що у свою чергу гостро ставить питання фальсифікації лікарських засобів та так званого «фармацевтичного шахрайства» [2, с. 67-68].

Та новим для нас викликом може стати поширення мультирезистентних хвороб. І на відміну від європейських країн, які вже не перше десятиліття намагаються боротися із цим явищем, Україна не робить взагалі жодних кроків на цьому полі. Так, наразі європейські фахівці б'ють тривогу через поширеність мультирезистентного грибка *Candida auris* (або

Candidozyma auris). Цей грибок є одним із винуватців інфекцій крові, що можуть призвести до сепсису. Останніми роками Candida auris почав швидко поширюватися в європейських лікарнях. Хоча, як відмічається в медіа, випадки цієї інфекції відомі ще з 2009 р. і вона прийшла до нас з Індії. Особливістю цього виду грибка є те, що він є стійким до багатьох стандартних протигрибкових препаратів. Більш того, цей грибок легко може передаватися від людини до людини, а також через забруднене медичне обладнання або поверхні. Наразі Європейський центр із профілактики та контролю захворювань (ECDC) повідомив про понад 4000 випадків інфекцій резистентним Candida auris, зафіксованих з 2013 року. ECDC вважає таку тенденцію «тривожною», а цифри «вражаючими». Зокрема, Німеччина повідомила про 120 випадків за останнє десятиліття, що ставить її в один ряд з європейськими країнами із високим навантаженням, після Іспанії, Греції, Італії та Румунії [3]. І такий розвиток подій вони мають навіть за умови значного зниження використання антибіотиків, які найчастіше викликають резистентність. Так, наразі в ЄС діють Директива 2001/83/ЄС Європейського Парламенту та Ради щодо Кодексу Співтовариства стосовно лікарських засобів, призначених для застосування людиною 06.11.2001, Директива Комісії 2003/94/ЄС від 08.10.2003 та рекомендації Європейського нагляду за споживанням ветеринарних антимікробних препаратів (приміром, запит та рекомендації по використанню антибіотиків у тваринництві у квітні 2013 р., рекомендації щодо розумного використання протимікробних препаратів у ветеринарії (2015/С 299/04) та ін.), де наголошено на потребі суттєвого скорочення застосування та продажів ветеринарних антибіотиків [4, с. 103–104]. На жаль, Україна в цьому питанні ще не здійснила жодних кроків. Водночас питання поширеності серед наших громадян стійкості до медичних препаратів може постати дуже гострою проблемою, адже нині це питання починає загострюватися на тлі використання сильнодіючих лікарських засобів у бойових умовах та під час надання медичної допомоги пораненим військовослужбовцям, про що вже констатує Центр громадського здоров'я МОЗ України, відмічаючи, що «Тривале лікування тяжких поранень призводить до селекції та поширення полірезистентних штамів таких небезпечних бактерій як Acinetobacter species, Staphylococcus aureus, Klebsiella pneumoniae, Escherichia coli, Pseudomonas aeruginosa, Enterococcus faecalis, Enterococcus faecium та Streptococcus pneumoniae. Найбільший рівень стійкості до антибактеріальних препаратів спостерігається у грамнегативних бактерій, наприклад, рівень стійкості Acinetobacter spp. до карбапенемів, сягає до ~65%. Лікування таких госпітальних штамів неможливе без своєчасного бактеріологічного визначення збудника і підкреслює критичну важливість впровадження заходів профілактики інфекцій та інфекційного контролю для уникнення розповсюдження в лікарнях таких бактерій» [5].

Отже, Україні необхідно посилити увагу в питаннях наближення національного законодавства до стандартів Європейського Союзу, зокрема й у сфері охорони здоров'я.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Статистика ВІЛ/СНІД в Україні: серпень 2025 року. 10.09.2025. URL: <https://phc.org.ua/news/statistika-vilsnid-v-ukraini-serpen-2025-roku>
2. Михайличенко Т.О. Лікарські засоби vs дієтичні добавки: питання кримінальної відповідальності за законодавством України та ЄС. Україна та ЄС: адаптація кримінального та кримінального процесуального законодавства : матеріали круглого столу (23 травня 2025 року) / Н.Р. Лашук, Л.П. Брич. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2025. 290 с. С. 64-68.
3. В Європі поширюється Candida auris. Експерти закликають до обов'язкової звітності. 01.10.2025. The Pharma media. URL: https://thepharma.media/uk/news/39743-v-jes-posiryujetsya-candida-auris-eksperti-zaklikayut-do-obovyazkovoyi-zvitnosti-01102025?fbclid=IwY2xjawNM639leHRuA2FlbQIxMABicmlkETF2a2t5dGI5ZE9KSVB3ZlNuAR4nGewJ8Rih8KDYHGtWt8H3ssmV1k-PlksrIS4BRf11OvbnQ17m-78iR02feg_aem_ZfOvjthw3emohiYeawWKxA

4. Забуга Ю.Ю., Михайліченко Т.О. Юридична відповідальність за відпуск або продаж рецептурних лікарських засобів без рецепта в Україні та деяких країнах Європейського Союзу. Форум Права. 2023. № 75(2). С. 100-111. DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.7699535>.

5. Результати епіднагляду: протимікробна резистентність у поранених під час війни. 08.09.2025. Центр громадського здоров'я МОЗ України. URL: <https://phc.org.ua/news/rezultati-epidnaglyadu-protimikrobna-rezistentnist-u-poranenikh-pid-chas-viyni>

**Мовчан Р. О., д.ю.н., проф.,
професор кафедри конституційного,
міжнародного і кримінального права,
Донецький національний університет
імені Василя Стуса,
м. Вінниця**

ФОРМИ ПОСОБНИЦТВА ДЕРЖАВІ-АГРЕСОРУ В ПРАКТИЦІ ЗАСТОСУВАННЯ СТ. 111-2 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

14 квітня 2022 р. Верховна Рада України ухвалила (з урахуванням пропозицій Президента України) Закон № 2198-IX, що призвело до появи у системі розд. I Особливої частини Кримінального кодексу України (далі – КК) чергової новели, направленої на врегулювання відповідальності осіб, які допомагають ворогу, – ст. 111-2 «Пособництво державі-агресору».

Вивчивши релевантні матеріали судової практики, можна констатувати, що підставою для застосування ст. 111-2 КК визнається вчинення надзвичайно широкого кола різноманітних за своїм змістом діянь. Враховуючи це, доцільною виглядає систематизація всіх форм вчинення пособництва державі-агресору, яка має стати в нагоді при подальшій характеристиці відповідної кримінально-правової норми.

Проаналізувавши понад 40 вироків, винесених за ст. 111-2 КК, 3. Загиней-Заболотенко та Б. Допіряк виділили наступні форми пособництва державі-агресору, які отримували кримінально-правову оцінку з покликанням на розглядувану норму:

- благодійне;
- викривальне;
- ресурсне;
- валютне;
- політичне;
- інформаційне;
- освітнє;
- посадове;
- та підприємницьке пособництво державі-агресору [3].

Загалом запропонований варіант виглядає достатньо обґрунтованим і тому цілком може бути взятий за основу. Водночас, навіть концептуально підтримуючи відповідний доктринальний підхід, вважаю за доцільне висловити і деякі рекомендації щодо його удосконалення, зміст яких значною мірою був сформований під впливом інформації, отриманої за результатами наскрізного аналізу практики застосування ст. 111-2 КК.

По-перше, за наслідком відповідного моніторингу було встановлено, що:

а) з одного боку, в усіх випадках, коли приводом для застосування ст. 111-2 КК ставало вчинення виділеного 3. Загиней-Заболотенко та Б. Допіряком «освітнього» пособництва, йшлося про дії осіб, які займали певні керівні посади у функціонуючих на ТОТ закладах освіти (загалом було виявлено 17 таких проявів). Відтак переконаний, що відповідний різновид пособництва державі-агресору («освітній») безболісно міг би бути включений до паралельно виокремленого фахівцями «посадового» пособництва;

б) з іншого, – поруч із обійманням керівних посад в освітніх установах, підставою для притягнення до кримінальної відповідальності за ст. 111-2 КК нерідко ставало зайняття